

Atrij ZRC, skupinska fotografija po projekcijah (foto: Manca Filak, julij 2025).

ZRC SAZU, vaje za kamero (foto: Gašper Raušl, julij 2025).

POLETNA ŠOLA VIZUALNE ETNOGRAFIJE 2025 ZRC SAZU, Ljubljana, 5.–13. 7. 2025

Poletna šola vizualne etnografije ima dolgoletno tradicijo, izvaja se že od leta 1997. Deluje pod okriljem Avdiovizualnega laboratorija Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU v sodelovanju z Avdiovizualnim centrom Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Poletna šola v devetih dneh slušateljem in slušateljicam preda bogato znanje iz vizualne etnografije. Tovrstno zunajšolsko izobraževanje je namreč zasnovano na majhni skupini slušateljev, ki jih mentorji seznanijo s celovitim vizualnim etnografskim raziskovanjem. S pomočjo terenskega dela jih pripravijo za raziskovanje s kamero, obenem pa jih vodijo čez številne izzive in pomisleke, ki se pojavijo pri snovanju in izdelavi avdiovizualnega gradiva.

Letošnje poletne šole so se udeležile štiri slušateljice, študentke etnologije in kulturne antropologije Univerze v Ljubljani, ter trije mentorji, Manca Filak (ISN ZRC SAZU), Sarah Lunaček (EIKA FF) in Miha Peče (ZRC SAZU) ter dva gostujoča predavatelja. Profesorica Etami Borjan na Filozofski fakulteti v Zagrebu predava na anglistiki, italijanistiki in filmologiji, Andrej Kocan pa je etnomuzikolog, oblikovalec zvoka in filmski ustvarjalec. Zelo intenziven urnik poletne šole je prve dni zaznamovalo prepletanje teorije in prakse. Etami Borjan je predstavila vizualne etnografske metode antropologov (predvsem zbiranja gradiva in upravljanja z njim) iz različnih zgodovinskih obdobj. Od pionirskih del Margaret Mead in Gregoryja Batesona do sodobnejših etičnih premislekov v multidisciplinarnih projektih v postkolonialnih etnografskih filmih in longitudinalnih projektih starosel-

skih filmskih ustvarjalcev v Braziliji. Andrej Kocan je predaval o zvoku kot pomembnem elementu snemanja in oblikovanja etnografskih filmov. Razlago je obogatil s predstavitvijo različnih lastnih projektov, v katerih je zvok postavil v središče svojega zanimanja oz. raziskovanja.

Teoretskim premislekom so sledile vaje s kamero, slušateljice so v prostorih ZRC SAZU v parih snemale različne filmske plane, ki so osnova filmskega jezika. Naslednji dan so na ljubljanskem boljšem sejmu posnele samostojno reportažo. Vaja je bila namenjena utrjevanju filmskih planov, izrisu prostora in vaji montaže v kameri. Posneto reportažo so reflektirale skupaj z mentorji in pri tem prepoznavale primernost oz. neprimernost gradiva za oblikovanje prizora v smiselno celoto. Tako so na praktičnih primerih spoznavale, čemu bodo morale pri naslednjem raziskovanju s kamero posvetiti več pozornosti.

Pred odhodom na teren so se slušateljice naučile rokovati z avdiovizualno opremo, osnov filmskega jezika in montaže ter izdelave individualnega snemalnega načrta. Letošnja poletna šola je zaznamovala prav težnja po individualnem delu, običajno namreč tako snemanje kot montaža končnega izdelka potekata v parih. Slušateljice so zanimale različne teme, vse od življenja tujcev, ki bivajo v Sloveniji, nastajanja sodobne plesne koreografije, do portreta uličnega glasbenika med selitvijo in dnevne rutine matere z dvema malčkoma. Individualno delo je ob večji kreativni svobodi prineslo tudi nekaj izzivov. Ker so imele za snemanje le poldrugi dan časa, so morale za zbiranje gradiva – in to brez pomoči partnerja – izkoristiti vsak trenutek.

* Aneja Kralj, etnologinja in kulturna antropologinja, magistrska študentka, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo; aneja.kralj8@gmail.com.

Zadnja dva dneva in pol sta bila namenjena montaži, ki so se je slušateljice lotile s precejšnjo vnemo. Ob tem ne smemo pozabiti neprecenljive pomoči mentorjev, ki so jim pri tem stali ob strani s svežimi idejami in tehničnim znanjem. Delavnica se je končala s predvajanjem vseh štirih posnetih filmov: *Moje tuje življenje*, *Trio*, *Selitev* in *Tudi morje je modro*. Po ogledu je sledila skupna kritična refleksija snemanja in montaže ter omejitev in pomislov, s katerimi so se slušateljice soočale. Čeprav se devet dni za usvo-

jitev teoretskega in praktičnega znanja, zbiranje avdiovizualnega gradiva in montažo zdi malo, pa so se slušateljice med oblikovanjem svojega gradiva prav zaradi časovne omejitve naučile hitro in suvereno odločati.

Pedagoški proces na Poletni šoli vizualne etnografije podpira samostojnost slušateljic in slušateljev ter krepi njihovo samozavest. Sam končni izdelek pa je izvrsten opomin, da se projekti, kot je izdelava krajšega etnografskega filma, lahko izpeljejo tudi v relativno kratkem času.

